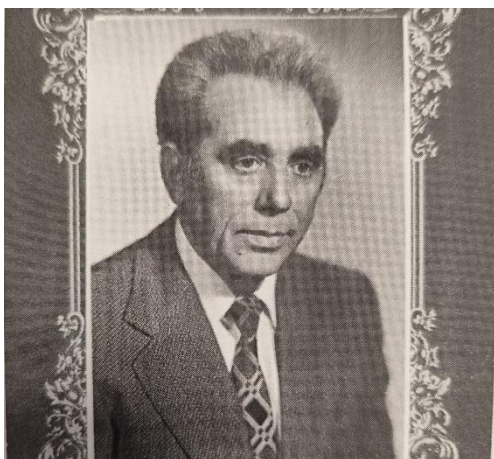

18 nov. 2024

Profesor universitar emerit dr. Nicolae Barbu, nume de referință pentru școala de pedogeografie ieșeană

La împlinirea vârstei de 82 de ani, Nicolae Barbu lua decizia de a pune “capăt preocupărilor științifice”, dedicându-se reconstituirii biografiei sale, dar nu pentru a evidenția contribuția sa la progresul științific în domeniul geografiei prin crearea școlii ieșene de pedologie, ci pentru a demonstra că munca perseverentă și cinstită poate fi creatoare de valori. Nu s-a considerat genial pentru ceea ce a realizat în îndelungata sa carieră didactică și științifică, nu a trăit cu sentimentul că ar fi fost înzestrat cu o minte scilpitoare. A conștientizat că rodul creației sale a fost rezultatul străduinței de zi cu zi, canalizată, e drept, spre atingerea unor obiective bine stabilite. “Munca e singura

calitate pe care mi-o atribui în activitatea mea, și, nici aceasta în întregime, ea fiind ecoul educației sănătoase de la lumea țărănească răzăsească a părinților mei și a școlii copilăriei mele” spunea ori de câte ori avea prilejul. Câtă modestie și imens adevăr încapă în vorbele sale!

Se năștea în 18 noiembrie 1924, răsărind și crescând ca al treilea vlăstar al familiei Barbu, tatăl Nicolae fiind un veritabil răzeș și respectat notar comunal. Stabilizat în 1918 în Stâncășeni, comuna Voinești, lăsase în urmă postul de notar ce-l primise la Puiesti (înfloritoare localitate în vremea aceea), căci fermecat de tinerețea și frumusețea Adelei Ouatu avea să o urmeze în vatra satului ei natal. Nouă prunci au umplut casa și ograda de larmă și veselie cuviincioasă, nici unul nu s-a sustras treburilor gospodărești, echilibrat, judicios împărțite în funcție de vârsta fiecăruia. Până pe la 3-4 ani erau nelipsiți jocurile din colbul drumului de țară, apoi regimul se înăsprea căci la 4 ani se intra în “procesul de producție” primind în grijă procurarea, pregătirea, distribuirea “hranei diversificate” a păsărilor de curte. Plantele spontane de prin margini de șanțuri, cucurbitaceele de prin grădini erau culese, hăcuite, amestecate cu cereale spre a deveni regal ospăț gălăgioaselor cârduri de rațe, găște sau curci. La 5-6 ani erau promovați la păscutul cârlanilor, vițeilor, înalta responsabilitate de a însoți și supraveghea animalele mari la păscut sau chiar a lua parte la muncile agricole precum arat, semănat, prășit, secerat revenindu-le pe la vreo 7 ani. Nimeni nu era scutit de munca fizică, animalele trebuiau hrănite și în zi de sărbătoare, iar cele 12 hectare de pământ trebuiau lucrate eficient astfel încât produsele recoltate să asigure traiul numeroasei familii. Nu știu dacă exista surplus de grâu sau porumb, dar toamnă de

toamnă carul încărcat cu grâne mergea la târgul din “bariera” Bârladului, tatăl îngrijindu-se de eficienta transformare a produselor agricole în bănuți pentru școlarizarea tuturor copiilor. Și nu mă refer la clasele primare(gratuite și obligatorii) ci la școlile liceale sau de meserii la care taxele de internat(băieți), plata gazdei(fete), rechizitele, cărțile, uniformele erau cheltuieli covârșitoare.

În familia Barbu munca nu avea doar rol economic, avea mai cu seamă rol educativ, îi pregătea pentru viață. Munca beneficia de însemnătate deosebită alături de școală, învățatură, studiu, dar cântărindu-le, mai multă greutate și valoare avea “cartea”, școala reprezentând țelul suprem al educării. Nu greșim presupunând că elevi de școală primară vor fi fost toți cât au ajuns la vârsta școlarizării, însă certitudine este că din cei cinci deveniți oameni maturi(patru copii se sting la diferite vârste secerăți de boli ale căror leacuri nu se cunoșteau încă), doi fi-vor absolvenți de școli liceale, alți doi urma-vor studii universitare, cel mai tânăr alegând să fie continuator al tradițiilor răzășești, împătimit agricultor și fermier strămutat în Constanța.

Asemeni fraților și surorilor sale, Nicolae se va îndrepta spre școala din Stâncășeni, clasele primare promovându-le sub autoritatea învățătorului Ioan Ibănescu, fost căpitan în armata română. Ce nu înțeleg și nici universitarul nu ne explică e de ce elevul nostru termină prima etapă de școlarizare în 1937, durând 7 și nu 4 ani. E drept că legea învățământului din 1928 includea în învățământul primar și 3 ani pentru vârstele mici(4-7 ani), dar mă îndoiesc că avea aplicabilitate la Stâncășeni. Dealtfel nici etatea elevului nu se încadrează într-un astfel de tipar, rămânând credibilă fie întreruperea cursurilor pe motiv de sănătate(fiind un copil fragil, chiar subdezvoltat fizic), fie amânarea studiilor medii până limpezirea situației conflictuale între marile state ale lumii ce prevestea izbucnirea celui de al doilea război mondial. Nu luăm în calcul posibilitatea conform căreia renunțarea definitivă la studii să fi fost măcar gândită! Discuții între părinți au fost, dar ele se refereau la următorul nivel de studii, mama dorind pentru Nicolae haină bisericească, tatăl visând un învățător întors la școala din sat. Cum în vara anului 1937 vor găsi porțile seminarului teologic ortodox din Ismail(sudul Basarabiei) închise pentru renovare, din care pricină amânat era și examenul de admitere, seniorul Nicolae Barbu va decide descinderea în Bârlad.

În toamna aceluiași an juniorul va susține două examene de admitere la două renumite instituții de învățământ. Trebuia să dovedească trainice deprinderi de scriere ortografică, o exprimare coerentă și capacitatea de a face analiză sintactică și morfologică a unei propoziții; la matematică trebuia să rezolve tipurile fundamentale de probleme de aritmetică corelate cu elemente esențiale de geometrie. Listele afișate îl vor situa între admiși atât la Liceul Gh. Roșca Codreanu, cât și la Școala Normală, dar având în vedere că cea din urmă funcționa în regim de internat, oferind fără excepție tuturor elevilor cazare și masă, aici va fi lăsat adolescentul nostru de 13 ani. A fost aceasta o fericită alegere, deoarece în cei 8 ani de “normalist” a avut parte de o temeinică instruire și aleasă educație într-un climat etic și pedagogic de înaltă ținută. Ordine, disciplină, studiu erau dezideratele acestei școli pedagogice, care prin dotare și nivel de pregătire a viitorilor învățători rivaliza cu similara ei de la Iași. Dealtfel existau doar șase astfel de școli în România de atunci, a noastră de la Bârlad ocupând locul doi într-un clasament al bunelor rezultate obținute de elevi. “Școlile normale” aveau prin lege datoria de a pregăti generații de învățători și educatoare, programa educațională fiind diferită față de aceea a școlilor liceale. Dacă în primele patru clase obiectivul primordial al pregătirii îl constituia însușirea cunoștințelor de cultură generală, element ce apropia școala normală de celelalte școli, ei bine, în

cursul superior se acorda atenție pregătirii profesionale, urmărindu-se ca învățătorul ieșit din școală normală să poată preda cu succes nu doar noțiuni teoretice ci și îndeletniciri practice utilitare. Era etapa de pregătire astfel încât învățătorul să poată desfășura toate formele de activitate culturală, patriotică, socială, economică pe care le “reclama viața unei comunități rurale sau urbane”. Se pune accent pe dezvoltarea unor abilități necesare în mediul rural, de la tâmplărie și agricultură până la contabilitate. Pe lângă materiile consacrate (matematică, istorie, geografie, lb. română) obligatorii erau aici caligrafia, cunoașterea folclorului românesc, muzica artistică vocală și instrumentală (al nostru Barbu cânta la violină). De aceea învățătorul era socotit intelectualul satului, omul care destrăma întinericul neștiinței de carte de la sate!

Seria din care a făcut parte Nicolae Barbu, aceea din preajma și din timpul marelui război mondial, a fost pe drept numită “de sacrificiu”. E ușor de înțeles cu câte greutate s-au confruntat acești elevi, perioada 1937-1945 stând sub semnul lipsurilor de tot felul, aprovizionarea cu alimente, lemne realizându-se cu dificultate, lipsindu-le manualele școlare dar și mare parte din dascăli care chemați sub flamurile patriei erau concentrați în garnizoane militare sau pe front. Adăugați la aceste neajunsuri deloc de neglijat efectele distrugătoare ale cutremurului din 1940, devastările intenționate ale trupelor germane care retrăgându-se în 1944 vor incendia clădirea școlii devenită un ultramodern spital. Doar fum și scrum rămâne din școala transformată în unitate spitalicească, arde-vor mocnit toată noaptea de 23 spre 24 august cele 700 de paturi, instalațiile Röntgen, două farmacii, laboratorul de analize medicale, două săli de operații, un bogat depozit de medicamente și alimente. Distruse fi-vor atunci de vâlvătaia focului laboratoarele de fizică, chimie, științe naturale ale școlii, materialul didactic se va mistui în totalitate, două biblioteci (a elevilor și a cadrelor didactice) devin praf și pulbere.

Cu puținul recuperat din urma acestor catastrofe create de natură sau de soldatul neamț orbit de ură, profesorii și elevii și-au reluat de fiecare dată activitatea de bază. Repetatele întreruperi ale anului școlar, risipirea materialului didactic, absența motivată a profesorilor nu a însemnat reducerea volumului de cunoștințe de asimilat, procesul de învățare a fost reluat mereu din punctul în care a fost sistat, cu respectarea graficului de evaluare a nivelului de însușire a noțiunilor fundamentale. “Normalistul” Barbu a fost un elev bun la învățătură, meritul este al său căci aplecat spre studiu învăța spre a împlini visul tatălui și a nu provoca vreo supărare cât de mică mamei. Dar să nu punem totul în seama sa, nu trebuie să uităm de cadrele didactice model din punct de vedere etic, de profesorii cu temeinică pregătire profesională și metodică, înțelepți povățuitori și stimulatori ai elevilor vrednici și sânguincioși. Amintim aici doar câțiva dintre ei, Vasile Apostoleanu (geografie), G. Tomescu (lb. română), N. Gaiu (matematică), G. Gâlcă (fizică), C. Preda (istorie).

Elevul Barbu a fost atras de științele geografiei, harul didactic al profesorului Apostoleanu cucerindu-l de la clasele mici. În cartea sa “Întâlnirea cu destinul” își amintește teza de geografie a unui sfârșit de an, cu anunțarea subiectelor “pe numere” pentru evitarea “furtului” de la colegul de bancă. Își amintește viteza mâinii sale scriind de zor, satisfacția ce o trăia că putea dovedi bună pregătire. Însă aducerea tezelor corectate dezlănțuie rostogol de lacrimi căci lucrarea sa excepțional abordată primise nota 3! Neatenț, distrat, tratase subiectul colegului din dreapta, iar profesorul vigilant nu putea accepta o asemenea fraudă. Știindu-se curat ca lacrima ce-i brăzda obrazul, Nicolae Barbu îndrăznește să ceară ascultarea din toată materia, gestul său reușind să-l impresioneze pe Apostoleanu. Primește șansa unei a doua testări, teza primind nota maximă, dar cu toate acestea media generală la obiectul preferat va scădea la 7 pentru că nevolnicul 3 nu dispăre din catalog așa cum ne-am fi așteptat căci demonstrată fusese neatenția de o clipă. “Greșeala tot greșeală rămâne și trebuie sancționată”, “să-ți fie de învățătură că neatenția se pedepsește” au fost cuvintele profesorului oferind o nouă lecție de viață “atent” însușită de Nicolae Barbu.

Respect este cuvântul ce trebuie să caracterize relația elev-profesor, e mai mult decât firească atitudinea de stimă, considerație față de dascălii de la catedră. Nu ne îndoim de sinceritatea sentimentelor elevilor de altădată și sunt ferm convinsă de existența în inimile profesorilor a unor trăiri asemănătoare chiar dacă prestanța cerea atentă disimulare. O experiență a normalistului Barbu vine să ne arate că profesorii știau răsplăți munca asiduă a celor aflați în băncile școlare, aprecierile laudative fiind modalitate de exprimare a respectului și a încrederii acordate celor merituoși. Spre sfârșitul anului școlar 1943-1944, titularul de istorie demobilizat temporar, revenea în sala de clasă supunându-și elevii unui test fulger neanunțat, cu întrebări din toată materia, ceea ce făcea ca lucrarea scrisă să capete valoare de teză. Ora următoare profesorul alege să restituie lucrările corectate în ordinea descrescătoare a notelor, începând cu 9, dând astfel de înțeles că aceasta este nota cea mai mare. Imaginați-vă dezamăgirea și disperarea lui Nicolae Barbu pe măsură ce nota strigată era tot mai mică! “Doamne, ce nerozii o-i fi scris de n-am meritat nici patru?”. Îi era rușine de ceea ce avea să urmeze! O singură teză pe catedra profesorului, o pauză necesară așezării ochelarilor spre a vedea mai bine, tonul grav confirmând că este lucrarea lui, solicitarea de a se ridica în picioare...”Mai am aici teza elevului Nicolae Barbu. Să se ridice în picioare”. Năucit reușește sub înghiontelile binevoitoare ale colegului să ia poziție verticală, rușinat până peste poate stabilește cu greu contactul vizual cu maestrul de istorie așteptând resemnat anunțul dezastrului școlar! “Nota 10.Felicitările mele!” avea să adauge Constantin Preda, evidențiind meritele studiosului elev de clasa a VII, savurând totodată farsa jucată eminentului învățăcel.

“Monografia Liceului Pedagogic Bârlad” ne confirmă că Nicolae Barbu termină Școala Normală în vara anului 1945. Că examenul de capacitate era sever e de la sine înțeles, prevedea probe scrise limba română și pedagogie, probe orale la limba română și matematică, probe practice de predare la clasele Școlii de Aplicație. Cu diploma de învățător în buzunar se îndrepta triumfător spre satul copilăriei sale, multă mândrie provocând părinților săi. Dacă prin iunie-iulie un coleg, un bun prieten nu ar fi depus la Ministerul Învățământului o cerere solicitând înscrierea la examenul de bacalaureat, dacă nu ar fi redactat și în numele lui Barbu o cerere asemănătoare, tânărul nostru învățător nu s-ar fi desprins de școala primară unde curând urma să-și înceapă activitatea didactică. Dar dornic să exploreze “necunoscutul” se prezintă la examenele de diferență organizate la Liceul Mihail Kogălniceanu, obținând echivalarea studiilor sale cu cele de nivel liceal. Va mărturisi că nu i-a fost ușor, două săptămâni de probe scrise(dimineața) și orale(după-amiaza) la toate disciplinele anului terminal de liceu, simțind acut teama eșecului la evaluarea cunoștințelor de limba greacă pe care o citea acum pentru prima dată, dominat de sentimente de nesiguranță în fața exercițiilor de matematică la rezolvarea cărora nu performase niciodată. Interesant este matematica învățată cu Nicolae Gaiu la Bârlad va avea aceeași “cotație la bursa valorilor” profesorului Emanoil Gaiu de la Vaslui! Reținem că din cei 12 candidați cu aprobări speciale doar doi trec examenele de diferență, ambii candidați fiind foști “normaliști” la Bârlad. Așa se face că Nicolae Barbu se va prezenta imediat la examenul de bacalaureat. Nu insistăm asupra acestei noi etape de examinare, amintim doar locul desfășurării ei, Liceul Ortodox de Fete din Iași, cu o comisie având în componență mai ales profesori universitari, subliniem că s-a clasificat pe locul 9 din 92 de candidați reușiți.

Înscrierea la Facultatea de Științe Naturale și Geografie nu a necesitat un nou examen, în anii de după război centrele universitare renunțând la organizarea examenelor de admitere, facilitând accesul la instruire academică pentru a asigura continuitatea formării specialiștilor din diferite domenii. Puțini erau tinerii care băteau la porțile Universităților, la secția de geografie spre exemplu, alături de Nicolae Barbu înscriindu-se în octombrie 1945 doar 14 candidați, unii dintre ei venind direct de pe front sau din lagărele de prizonieri. Golaș, flămând și fără de adăpost, viața de student se arăta destul de sumbră pentru Nicolae “fugit” de acasă spre a-și căuta mărteful viitor. Nu-și făcuse cunoscute intențiile de completare a studiilor și purtat de entuziasmul victoriilor, abia acum realizează că se află în imposibilitatea de a se întreține pe durata studiilor. E întâia și ultima dată în viața sa când renunță,

alegând să se întoarcă la Stâncășeni învățător. Dar destinul nu va îngădui asemenea eșec, prea multă muncă, prea multă ambiție, păcat să se sbulbere împreună cu speranțele timid clădite! La locul potrivit(inspectionatul școlar bărlădean) și fără îndoială la momentul potrivit, soarta îi aduce în cale pe profesorul Apostoleanu care aflând că are în fața sa un student în specialitatea sa, îi pune în buzunarul ponosit al hainei scrisori de recomandare către directorul Școlii Normale din Iași, asigurându-i astfel masă, cazare și post de pedagog pe toată perioada studenției, anii cei mai grei de după război și foamete.

În decursul celor patru ani de studii a avut șansa rarisimă de a asculta ultimele prelegeri ale profesorului Mihai David (născut în Negrești), a beneficiat trei ani la rând de temeinica instruire a profesorilor Nicolae Lupu, Gh. I. Năstase, adevărați corifei ai învățământului geografic ieșean. Din nefericire toți trei vor fi brutal înlăturați din învățământul universitar, convingerile lor politice burgheze fiind solid motiv de epurare. A păstrat frumoasă amintire fiecăruia dintre ei. Prima lui lună de student în amfiteatrele facultății a coincis cu ultimele prelegeri ale lui Mihai David, suficient cât să fie fascinat de raționamentul logic al cursului "Atmosfera" și copleșit de nivelul superior de predare, de ținuta expunerilor libere ale întemeietorului geografiei moderne. A regretat suspendarea cursului, inevitabilă fiind plecarea lui David impusă de pensionarea forțată. A învățat cu plăcere "Geografia continentelor", cursul profesorului N. Lupu, obiectul de bază în programa anilor II și III, îndrăgind profesorul acesta care folosea tabla și harta în ritmul vorbirii, într-o cursivitate perfectă accesibilă luării de notițe fără a lăsa impresia de dictare. Un orator înnăscut era profesorul doctor Gh. Lupu, nu l-a auzit repetându-se vreodată, deși venea la curs cu un text scris, nu îl folosea niciodată. De la profesorul Gh. I. Năstase a învățat riguroasă planificare a activității de zi cu zi, corectitudinea transformată în exces, munca meticuloasă având ca rezultat final impresionant număr de lucrări de o acuratețe științifică aplicativă într-o impecabilă realizare stilistică. A admirat până la imitație stilul conciziei, preciziei în vorbire și în scris.

Iată-l deci profesor trecând examenele finale în primăvara lui 1949, luându-și licența și repartiția la Gimnaziul Unic din Bivolari. Nu va ajunge la destinație, căci pleiadă de profesori universitari apreciindu-i dorința sinceră de performare în domeniul științelor geografice, dovedită prin notele examenelor de semestru sau de an, se vor reuni într-o ședință a decanatului propunând reținerea șefului de promoție Nicolae Barbu și includerea lui în corpul profesoral. Preparator, preparator principal, asistent, s-a înhămat la muncă asiduă, cu dorință asumată și responsabilă a deveni verigă esențială a învățământului universitar ieșean. Studiul în sălile bibliotecii destinate cadrelor universitare, asigurarea asistenței la cursurile de Cartografie-Topografie, Geografia plantelor, Geografia solurilor, Geografia landșaftică, Geografia URSS, Geografia României, Geografie umană și economică, supravegherea lucrărilor practice/seminarii de Geomorfologie, Climatologie, Hidrologie, Biogeografie, pot fi asemănaute unor stagii de perfecționare. Nicolae Barbu a avut șansa de a lucra cu șefi ai catedrelor mai sus enumerate și chiar dacă s-a supus unui ritm infernal de muncă, toate acestea au fost în avantajul lui, fiind investit cu dreptul de a preda. "În primii 10-15 ani de activitate a trebuit să fac față la 17 discipline geografice. A fost pentru mine un efort extraordinar de voință și stăruință, cu atât mai mult cu cât eram și eu în proces de formare. Dar nu voiam să abdic de la pretențiile nivelului universitar".

Devenea lector în 1957, participa la stagii și schimburi de experiență internațională(Debreceen URSS, Franța), însă consacrarea științifică cu acordarea titlului de doctor în geografie venea târziu, peste un deceniu și jumătate. Teza de doctorat cu tema "Studiul geomorfologic al Obcinelor Bucovinei" va fi susținută public abia în 1972 în inima Transilvaniei la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj. Cauza, motivul? Lipsa conducătorilor de doctorate la Universitatea Al. I. Cuza, care producea evident întârziere în calificarea tinerilor geografi de aici, nevoiți a migra, a se orienta spre alte centre universitare din țară pentru a-și obține titlurile științifice. Iată explicată și lentoarea înaintării în ierarhia universitară, Barbu devenind conferențiar în 1975, profesor în 1982, foarte aproape de anul pensionării(1987). A rămas în colectivul profesoral ca profesor consultant și a devenit conducător de doctorat pentru aproape două

decenii(1990-2011). În îndelungata-i carieră universitară a predat cursuri de Geografie fizică a României(1959-1960), Geografia fizică a URSS(1960-1961), Geografia landşaftică(1961-1963) la Facultatea de Biologie-Geografie. Institutul Pedagogic de trei ani din Iaşi l-a solicitat a acoperi lectoratul pentru cursul de Geomorfologie la secţia de Ştiinţe Naturale-Geografie, timp de trei ani(1963-1965) fiind formator al profesorilor de geografie. Dar cursul său de bază a fost cel de Geografie a Solurilor României, cercetarea şi ameliorarea solurilor(1957-1987) .

Dacă pentru majoritatea disciplinelor geografice deţinea valoros fond de cunoştinţe, nu acelaşi lucru era valabil pentru “geografia solurilor” şi “pedologie-pedogeografie”, cursuri noi, introduse imediat după 1950 în planul de învăţământ geografic care trecea prin profunde modificări. Două ştiinţe interdisciplinare, prima studiind caracteristicile, geneza, distribuţia solurilor, relaţiile solului cu factorii de mediu, protecţia solului, cea de-a doua ocupându-se tot de studiul solului prin prisma originii, constituentilor, evoluţiei, proprietăţilor. Pentru partea teoretică a cursurilor venea de la Institutul Agronomic profesorul N. Bucur, lucrările practice cu studenţii fiind atribuite de către decanat şefului de lucrări N. Barbu. Au urmat ani de colaborare în activitatea didactică, cursurile profesorului predate în amfiteatrele facultăţii de geografie fiind armonios completate de lucrările practice conduse de Barbu în laboratoarele Institutului Agronomic. Dar acest lucru a fost posibil datorită enormei capacităţi de muncă a lui Nicolae Barbu, datorită interesului pe care l-a acordat în a îndeplini această nouă activitate profesorală. A înţeles necesitatea însuşirii de noi cunoştinţe, aşa încât n-a lipsit la cursurile de chimie-fizică şi pedologie ţinute de Bucur, n-a lipsit la cursurile de chimie organică şi anorganică de la Universitate(prof. Budeanu) pentru că voia să înţeleagă procesele intime care se petrec în sol în diferite condiţii bio-geo-climatice naturale, dar şi variantele schimbări produse de exploatarea antropică. Cercetare ştiinţifică a efectuat “umăr la umăr” cu Bucur, rezultând lucrări ştiinţifice abordând atât geografia solului cât şi pedogeografie. Rocile, substratul, formele de relief, ape freatice, climate, microclimate, asociaţii vegetale, cartările necesare erau responsabilitatea lui Barbu, în timp ce aspectele privind solul(corp natural, mijloc de producţie agricolă) intrau în competenţa profesorului Bucur. Aşa putut să-şi consolideze suficientă cultură pedo-fizico-chimică utilă interpretării interrelaţiilor natură-sol, care să-i asigure independenţa didactică şi de cercetare ştiinţifică în teren sau laborator. Într-atât cât să poată forma o primă şcoală cu adevărat pedogeografică la Iaşi!

Asistent, şef de lucrări practice, direct interesat a asigura baza ştiinţifică atât pentru studenţi cât şi pentru universitari, va crea încă din anii '50 primul laborator de pedologie în vechiul sediu al Corpului A al Universităţii(cu siguranţă după modelul laboratorului de la Institutul Agronomic). În 1957 prelua cursurile lui Bucur fiind singurul lector capabil să-şi asume asemenea povară didactică. Anuarul Universităţii “Al. I. Cuza” Iaşi, riguroasă sursă de informaţii menţionează în mod constant numele lui Nicolae Barbu, cadru didactic, cercetător ştiinţific, administrator şi bun organizator al activităţii Catedrei de geografie. Se confirmă multidisciplinaritatea sa, în anul universitar 1959/1960 preda trei cursuri distincte: Metodica cercetărilor de teren cu cartografieri fizice-geografice(pentru studenţii de an III), Geografia Solurilor(an II), Probleme de geografie a Solurilor RPR(an IV, V). Era prezentă activă în şedinţele Catedrei de geografie prezentând rezultatele cercetărilor cu privire la “Orientarea geografică în pedologia contemporană”, efectua studii de geografie a solurilor în zonele oraşului Iaşi în vederea stabilirii locului de amplasare a grădinii botanice, aloca timp cercetării de geografie fizică asupra părţii de est a RPR. În 1962 realiza harta solurilor de pe Valea râului Cârlig în vederea utilizării ei economice, avea în studiu solurile de pe valea Prutului între Țițești și Ungheni în vederea ameliorării și utilizării lor agricole.

Publicase în colaborare “Metode agrotehnice de sporire a producţiei agricole în Moldova: metode, rapoarte, memorii”. Organiza practică pe teren, coordona excursiile aplicative participând alături de studenţi şi cadre universitare. În 1963 când facultatea s-a mutat în noul local, anuarul menţionează implicarea catedrei de geografie în organizarea unui “laborator de geografie a solurilor cu instrumente, aparatură şi material chimic necesar cercetărilor ştiinţifice şi lucrărilor practice cu studenţii”, Nicolae

Barbu fiind specialistul preocupat îndeaproape de dotarea modernului și complexului laborator de analize fizico-chimice. Nu a neglijat munca la catedră, pregătindu-se intens “pentru fiecare curs, lucrare practică, seminar, aplicație de itinerar cu studenții”, adunând anii de experiență teoretică și practică în cursuri pentru studenți, așa încât prin grija conferențiarului Nicolae Barbu ieșeau de sub tipar cursuri de pedogeografie(1974) , iar în 1987 ajungeau în bibliotecile facultății cursurile de geografie a solurilor. La catedră s-a impus prin competență și corectitudine, prin atentă îndrumare și dreaptă exigență. Cadru didactic universitar acumulând peste jumătate de secol de activitate neîntreruptă(1949-2011), a urmărit și ghidat parcursul profesional al miilor de învățăcei într-ale geografiei. Nicolae Barbu e profesorul care participa la programele de pregătire ale candidaților pentru admitere, e profesorul conducând lucrări de diplomă ale studenților, sub îndrumarea sa generații de studenți s-au metamorfozat în pasionați profesori de școli gimnaziale și liceale. Prezență nu doar autoritară ci și agreabilă în taberele de geografie sau la cursurile de perfecționare post-universitare ale profesorilor de geografie din Moldova. Datorită harului său didactic mulți dintre studenți l-au ales coordonator de doctorat, i-au rămas alături, continuând munca sa de cercetare, devenind nume cu rezonanță națională și internațională.

Geograf, profesor universitar, Nicolae Barbu este recunoscut drept creatorul școlii de pedologie ieșene, activitate ce a necesitat o muncă tenace și plină de sacrificii. Nicolae Barbu, omul de știință s-a dăruit cu pasiune și meticulozitate muncii de cercetare. 30 de ani de cercetare geografică, rezultând peste 200 de lucrări elaborate, pentru fiecare lucrare științifică încredințată tiparului”, alocând mii de ore de cercetare în teren, urmate de “nopti de documentare și verificare până la convingerea certă” că ceea ce avea să spună sau să scrie “nu este departe de adevăr”! Mai bine de jumătate sunt subscrise dezvoltării pedogeografiei românești, cealaltă jumătate aparținând domeniului geografiei fizice, geomorfologiei, hidrologiei, climatologiei, specifice Podișului Moldovei și Carpaților Orientali. Toate având drept scop a contribui la păstrarea calității solului, la stabilitatea versanților, la controlul poluării solului, aerului și apelor, cât și la studiul unor sisteme reprezentative. Aruncând o privire asupra anilor de apariție, de publicare a studiilor, lucrărilor științifice, reiese o activitate editorială de peste 50 de ani, căci pensionarea nu a însemnat părăsirea mediului științific. În 1952 finaliza studiul despre “Soluri salinizate de pe Valea Jijiei între Vlădeni și Todireni” ce se constituia într-un contract cu I. G. P. al Comitetului Geologic. Prima intervenție științifică “Complexul de condiții fizico-geografice din coasta Dealului Mare-Hârlău” avea să fie cuprinsă în paginile revistei “Probleme de geografie” în 1954, printre ultimele lucrări numărându-se “Istoricul predării cunoștințelor despre sol la Universitatea din Iași”, “Pedogeografia românească la un secol de existență” ce văd lumina tiparului în 2004.

Lucrările științifice cu caracter pedogeografic sunt elaborate mai cu seamă după 1975, an ce corespunde inițierii la nivel național a planului unic de cercetare cu tema “Studiul solurilor din Carpații Orientali”. Rezultatele cercetărilor profesorului Nicolae Barbu și ale echipei coordonate s-au materializat în numeroase studii privind solurile Munților Hăghimașului(1977), Ciucului(1980), Goșmanului(1983), Bistriței(1984), Mestecănișului(1986). Au rezultat astfel lucrări, rapoarte, studii, articole referitoare la poziția pedogeografică, la regionarea pedogeografică a teritoriului României, au fost redactate diversitate de materiale informative asupra solului ca obiect de studiu al geografiei sau asupra sistemului de clasificare a solurilor. Studiile de pedologie și pedogeografie publicate de universitarul Nicolae Barbu fac referire la solurile cernoziomoide, detaliază noțiuni despre sol privit ca înveliș geografic al globului, abordează evoluția gândirii pedogeografice până la stadiile de dezvoltare a studiului, cunoașterii solului în România. Activitatea de cercetare a solurilor vizat studii complexe asupra unei serii întregi de orașe, profesorul elaborând(prim autor, colaborare) impresionante studii monografice, onorând astfel numeroase contracte de cercetare fundamentală și aplicativă depuse la beneficiari precum Institutul de Proiectări Agricole București, Consilii Populare ale județelor Iași, Vaslui, Botoșani, Neamț. De remarcat lucrarea “Bacău – studiu de geografie urbană” ce avea să fie distinsă cu unul din premiile anuale Academiei Române. Trebuie să amintim și o altă temă de cercetare națională specifică anilor '80, 15 geografii români din toate centrele universitare fiind cooptați în elaborarea

tratatului "Geografia României" în 6 volume. Profesorul Barbu este coautor al capitolelor despre "factorii pedogenetici naturali", "clasele solurilor hidromorfe, neevoluate, trunchiate și defundate", "Obcinele Bucovinei" și autor al capitolelor despre "vegetație", "faună", "solurile din Podișul Moldovei". Nu uităm colaborarea lui la elaborarea unor hărți: "Harta solurilor R. S. R." (sc. 1:1000000, sc. 1:500000, sc. 1:200000) în trei variante însoțite de sinteze pedogeografice de înalt nivel științific, "Harta solurilor Moldovei" cuprinsă în "Atlasul geografic informatizat al Moldovei" (1998).

Munca asiduă și inteligentă a profesorului Barbu a dat rod bogat nu numai prin studiile pe care le-a efectuat și publicat, trebuie să adăugăm aici și sutele de comunicări prezentate la diverse manifestări științifice din București, Iași, Cluj, Bârlad, Suceava, Agigea, Chișinău, Moscova, Tbilisi. Profesorului Barbu i se datorează instituirea unui simpozion anual intitulat "Factori și procese pedogenetice în zona temperată" cu o publicație proprie purtând același nume. Geografi de la catedra de geografie a universității ieșene dar și cei din colectivul de geografie de la filiala Iași a Academiei Române au fost ani la rând organizatorii și conferențiarii acestei manifestări științifice. Impresionantă este și activitatea de cercetare desfășurată după vârsta de 63 de ani, dovedind încă imensă capacitate de muncă fizică și intelectuală. S-a integrat într-un colectiv creat de academicianul Valeriu V. Cotea și a contribuit activ la studiul podgoriilor românești, profesorului Nicolae Barbu revenindu-i sarcina conceperii capitolelor cuprinzând caracterizarea condițiilor geografice ale fiecărei podgorii. Au fost publicate 9 astfel de lucrări în revistă elvețiană "Academie Suisse du vin", studiile au fost suportul de bază a 4 mari monografii dedicate podgoriilor românești. Anul 2009 îl aduce iarăși în atenția oamenilor de știință, la 85 de ani colaborând la realizarea unui dicționar geomorfologic cu explicarea termenilor corespunzători în limba engleză, franceză, rusă. Activ, de o luciditate și putere creatoare uluitoare ultimii ani de viață i-a dedicat realizării de studii biografice aducând un omagiu scris profesorilor și colaboratorilor săi, remarcabili geografi de talie națională, presupun că a scris până la ultima respirație, lăsând în manuscris câteva astfel de lucrări, adevărate "piedici" în calea uitării

Rodnica activitate științifică a profesorului Nicolae Barbu a fost recompensată cu numeroase distincții și premii academice, devenind cel mai premiat geograf român. Premiul "Gh. Murgoci" al Academiei Române (1976, 1980, 1987, 1990), Premiul "Ion Ionescu de la Brad" al Academiei Române (2005), Premiul "Traian Săvulescu" al Academiei Române (2007), Medalia "Crucea comemorativă a celui de al Doilea Război Mondial" (1995), sunt doar câteva dintre ele, scurta înșiruire având menirea de a exemplifica. Ministerul Educației și Învățământului îi conferea titlul de "Profesor universitar evidențiat" (1987), Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași îl ridică la rang de "Profesor emeritus" (1997), din partea Facultății de Geografie din București primea Medalia "Universitar Studiorum Bucurestiensis" (2001). Devenea la timpul potrivit membru al Societății Române de Geografie, membru al Societății Naționale de Știința Solului, membru al Academiei Oamenilor de Știință.

Se stinge în martie 2012, se retrăgea întru cele veșnice lăsând lăudabilă urmă pe tărâmul geografiei. "N-am făcut decât să-mi mobilizez puterea de muncă pentru a răspunde obiectivelor tot mai înalte pe care destinul mi le-a scos în cale". Profesorul Nicolae Barbu a muncit conștient de răspunderea "ce o are un cadru didactic universitar față de pregătirea studenților, viitori profesori și educatori" asumându-și responsabilitatea "față de rezultatul fundamental aplicativ al cercetării științifice, pentru ambele angajând prestigiul... nu a lui N. Barbu... ci a unui Profesor Universitar". Superbă lecție de modestie! Decenii de muncă, dăruire, pasiune, realizări, satisfacții nu pentru propriul renume ci pentru păstrarea standardului moral educativ al unui profesor universitar, pentru dezvoltarea școlii pedogeografice de la Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași!

Mihaela Ochianu – Biblioteca Județeană "Nicolae Milescu Spătarul" Vaslui

Bibliografie: Nicolae Barbu – Întâlnire cu destinul (Editura Junimea, Iași, 2008); Traian Nicola – Valori spirituale tutovene: biobibliografii (Primăria Municipiului Bârlad, 1999); Mihai D. Miță – Monografia

Liceului Pedagogic Bârlad : 1870-1970; Anuarul Universității “Al. I. Cuza Iași”(1959/1960, 1960/1961, 1961/1963); Repere geografice(nr. 9/2014); Analele Științifice ale Universității “Al. I. Cuza” Iași (tom LVIII, s:II-c, Geografie, Editura Universității “Al. I. Cuza” Iași, 2012); Gheorghe Iacob – Universitatea din Iași : Facultăți. Profesori. Școli Științifice(Editura Universității “Al. I. Cuza” Iași, 2011)